

א. "כל מה שברא הקב"ה בעולמו, לא ברא דבר אחד לבטלה" (שבת עז, ב).

ולדוגמא — מ"ש בילקוט שמעוני ע"ד התועלת וההנאה שבבריאת עכביש, שכאשר דוד נחבא במערה בברחו מפני שאול שלח הקב"ה עכביש וארגה על פי המערה, בא שאול וראה ארוג, אמר בודאי לא נכנס אדם הנה כו'. וראה גם רבות אחרי ר"פ כ"ב, וקה"ר ע"פ "ויתרון ארץ": "אפילו דברים שאתם רואין יתרון לעולם (כאילו הם מיותרין בעולם) אף הן בכלל הנייתו (הווייתו) של עולם כו'" (וחשיב שם כמה דוגמאות: "סיבא למעבד חבלא וכו'").

וענין זה הוא לא רק בכל הנבראים, אלא כן הוא ג"כ בכל המאורעות והמקרים שבעולם, שאין דבר אחד לבטלה, כי הכל בהשגחה פרטית,

שישנה גם בדצ"ח, וכידוע מאמר הבעש"ט על זה שאפילו עלה הנתלש או קש המתגלגל ממקום למקום ה"ז בהשגחה פרטית, ואדה"ז הביא רא"י על זה: מהא דאיתא בחולין (סג, א) "ר' יוחנן כי הוה חזי שלך אמר משפטיך: תהום רבה וגו'", "שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות",

ופשיטא שכן הוא במין האנושי, ובכל המוצא אותו — ש"אין אדם נוקף אצבעו וכו' אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה" (חולין ז, ב), וכן מצינו לענין הנוטל פרוטה, שאם הושיט ידו ליטול שלש ועלו בידו שתים ה"ז יסורין של אהבה (ערכין טז, סע"ב), "רגלוהי דבר

(1) לע"ע לא מצאנו ביל"ש. — הבא בפנים הוא מאוצר מדרשים (אייזנשטיין) ח"א ע' 74 (וראה גם ח"י לתהלים נז, ג).

(2) פ"ה, ח (וכ"ה בכ"ר פ"י, ז. שמו"ר רפ"י. וראה גם במדב"ר פי"ח, כב).

(3) ראה כש"ט הוספות אות קיט ואילך. וש"נ. — נתבאר בארוכה ברשימת רבינו בענין השגחה פרטית (אג"ק ח"א ע' קסח ואילך).

(4) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' קלב. ובכ"מ (וראה לקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 41 — הטעם שאדה"ז הביא רא"י מהא דחולין דוקא).

(5) תהלים לו, ז.

(6) פרש"י שם.

(7) ושם (ובפרש"י): "עד היכן תכלית יסורין (סוף מדת יסורין, כלומר יסורין שאין פחותין מהן) .. אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתים (איכא טירחא למיהדר ולמשקל